

Окаянюк К.М.

здобувач

Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій

Okayanyuk Kateryna

Applicant

Black Sea Research Institute of Economics and Innovation

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ОБМЕЖЕНЬ

Анотація. Метою статті є розробка економічного механізму подолання інвестиційних обмежень. Розкрито сутність та основні підходи до визначення поняття «економічний механізм». Розкрито інструменти забезпечення зростання інвестицій. Визначено, що для забезпечення зростання інвестицій у національну економіку України важливе значення має розвиток державно-приватного партнерства та концесії. Доведено, що під економічним механізмом подолання інвестиційних обмежень запропоновано розуміти систему взаємопов'язаних методів впливу на діяльність суб'єктів ринку через інституційне та нормативно-правове забезпечення за допомогою економічних інструментів зростання інвестицій (капітальні та іноземні інвестиції, державно-приватне партнерство, концесія, гарантії захисту прав власності та інвестицій, індустриальні парки, програми підтримки малого бізнесу та експорту) із врахуванням факторів впливу (попит, фінансові ресурси, технічне забезпечення) та контролем за індикаторами легкості ведення бізнесу.

Ключові слова: національна економіка, національне багатство, інвестиційні обмеження, економічний механізм, інструменти зростання інвестицій.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання інвестиції відіграють значну роль для розвитку національної економіки. Постійні трансформаційні процеси вносять дисбаланс у пропорційний структурний розподіл інвестиційних ресурсів. Тому, постійно виникають інвестиційні обмеження. Гострою проблемою сьогодні є відсутність механізму подолання інвестиційних обмежень, адже забезпечує реалізацію поставлених завдань через засоби та інструменти. Відповідно розроблення економічного механізму подолання інвестиційних обмежень в сучасних умовах є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль інвестицій для розвитку національної економіки вже неодноразово актуалізувалася у працях провідних вітчизняних науковців, серед них І.О. Іртішева [1], Л.Є. Смік [2], Ю.М. Харазішвілі [3]. Поряд із дослідженням значення інвестицій для розвитку національної економіки поширеними є праці науковців, що стосуються формування економічних механізмів, які найчастіше трактують як певну інтегровану, багаторівневу складну систему форм, методів, інструментів та факторів господарювання [4; 5]. Однак постійні структурні трансформації потребують додаткових досліджень у формуванні національного інвестиційного потенціалу України.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розробка економічного механізму подолання інвестиційних обмежень.

Виклад основного матеріалу досліджень. Л.І. Абалкін характеризував господарський механізм, як складну структуру, що охоплює форми організації виробництва та господарських зв'язків, структуру, форми і методи планування процесів господарювання, важелі впливу на виробничі процеси та учасників господарської діяльності (рис. 1).

Економічний механізм пояснюють як «сукупність методів і засобів дії на економічні процеси, їх регулювання» [7]. У ринковій економіці економічний механізм розглядають як поєднання саморегулюючої діяльності суб'єктів господарювання у поєднанні із державним регу-

люванням та відповідними функціями [8]. Економічному механізму приписують властивість саморуху, яка проявляється за рахунок імпульсного впливу (поштовхів) одного явища на інше [9]. Економічний механізм обумовлюється взаємо обумовлюючою взаємодією економічних регуляторів, важелів, інструментів [10].

Вивчення різних підходів до трактування економічних механізмів в науковій літературі дає підстави стверджувати про неоднозначність розуміння даного поняття, що ускладнює об'єктивність суджень, проте розширює можливості формування науково-понятійного апарату та відкриває нові напрямки досліджень. Зокрема, в рамках даного дослідження цікавим є тлумачення економічного механізму подолання інвестиційних обмежень.

Для забезпечення подолання інвестиційних обмежень важливим є виокремлення інструментів (рис. 2).

Капітальні інвестиції з державного бюджету мають надзвичайно велике стабілізаційне значення для національної економіки. Окрім стабілізаційної функції, вони виконують перерозподільну функцію для інвестиційних ресурсів та забезпечують можливість створення й відновлення основних засобів для пріоритетних видів економічної діяльності (забезпечувально-відновлювальна функція). Бюджетні інвестиції забезпечують придбання основних засобів, їх ремонт, оновлення, реконструкцію і т.д. За рахунок бюджетних інвестицій відбувається розподіл капітальних трансфертів для населення та бізнесу, поповнення статутних фондів підприємств та організацій. Крім того, саме бюджетні інвестиції вливають на зміну структури та основного капіталу держави [12, с. 9].

Для забезпечення зростання інвестицій у національну економіку України важливе значення має розвиток державно-приватного партнерства (ДПП) та концесії.

Таким чином, проаналізувавши різні підходи до визначення економічного механізму та особливості формування національного інвестиційного потенціалу, можна визначити поняття економічного механізму подолання інвестиційних обмежень (рис. 3).

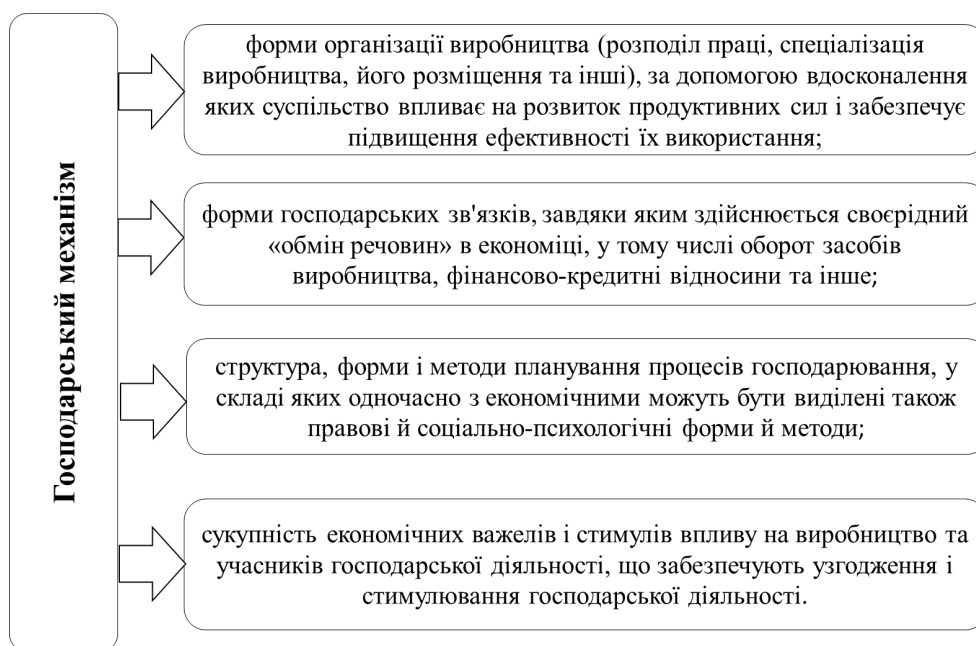

Рис. 1. Складові господарського механізму

Джерело: узагальнено на підставі [6]

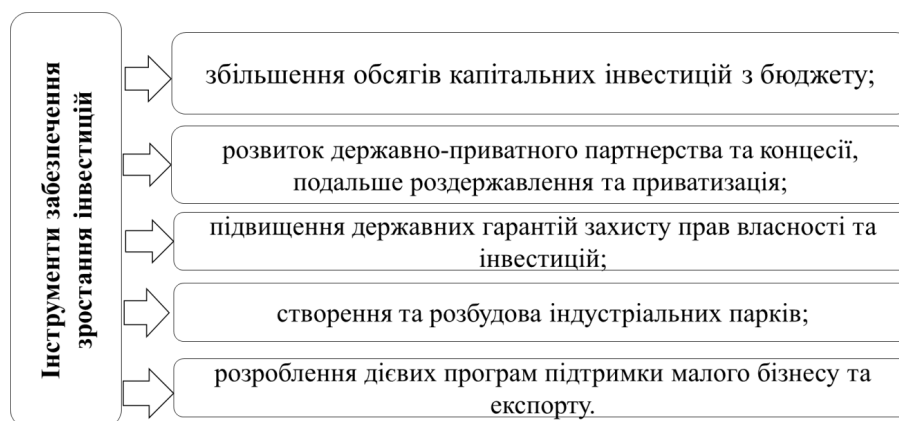

Рис. 2. Інструменти забезпечення зростання інвестицій

Джерело: узагальнено на підставі [11]

Під економічним механізмом подолання інвестиційних обмежень слід розуміти систему взаємопов'язаних методів впливу на діяльність суб'єктів ринку через інституційне та нормативно-правове забезпечення за допомогою економічних інструментів зростання інвестицій (капітальні та іноземні інвестиції, державно-приватне партнерство, концесія, гарантії захисту прав власності та інвестицій, індустріальні парки, програми підтримки малого бізнесу та експорту) із врахуванням факторів впливу (попит, фінансові ресурси, технічне забезпечення) та контролем за індикаторами легкості ведення бізнесу.

Висновки. Досліджено, що вивчення різних підходів до трактування економічних механізмів в науковій літературі дає підстави стверджувати про неоднозначність розуміння даного поняття, що ускладнює об'єктивність суджень, проте розширює можливості формування нау-

ково-понятійного апарату та відкриває нові напрями досліджень. Зокрема, в рамках даного дослідження цікавим є тлумачення економічного механізму подолання інвестиційних обмежень.

Доведено, що під економічним механізмом подолання інвестиційних обмежень запропоновано розуміти систему взаємопов'язаних методів впливу на діяльність суб'єктів ринку через інституційне та нормативно-правове забезпечення за допомогою економічних інструментів зростання інвестицій (капітальні та іноземні інвестиції, державно-приватне партнерство, концесія, гарантії захисту прав власності та інвестицій, індустріальні парки, програми підтримки малого бізнесу та експорту) із врахуванням факторів впливу (попит, фінансові ресурси, технічне забезпечення) та контролем за індикаторами легкості ведення бізнесу.

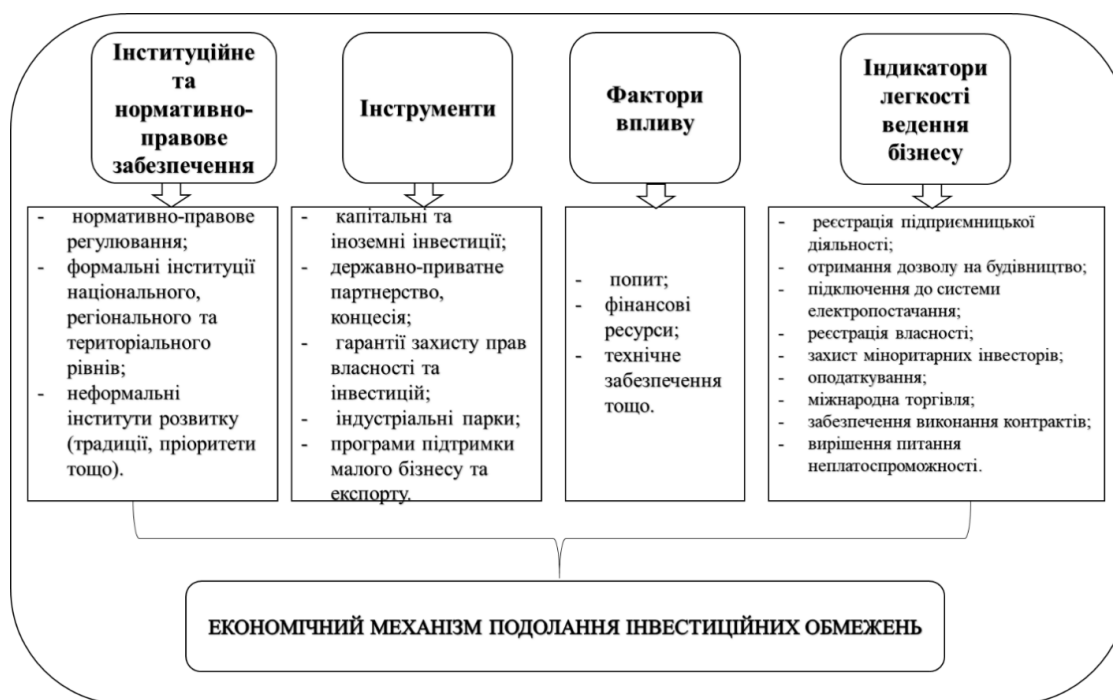

Рис. 3. Економічний механізм подолання інвестиційних обмежень

Джерело: авторська розробка

Список використаних джерел:

1. Іртишева І. О., Стегней М. І., Паук М. І. Методичні підходи до визначення рівня інвестиційної привабливості галузі, підприємства. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2014. № 5. С. 15-24.
2. Сімків Л.Є., Дяляк Л.А. Вплив інвестиційних процесів на економічне зростання в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/18-2016/24.pdf>
3. Харазішвілі Ю.М., Назарага І.М. Інвестиції: підхід до прогнозування. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9(135). С. 213-222.
4. Амбросов В.Я., Маренич Т.Г. Наукові положення удосконалення економічного і господарського механізмів розвитку сільськогосподарства. *Економіка АПК*. 2005. № 10. С. 14.
5. Полозова Т.В., Овсученко Ю.В. Сутність організаційно-економічного механізму функціонування підприємств промисловості. *Вісник МСУ, економічні науки*. 2005. Том VIII. № 1-2. С. 63-65.
6. Абалкин Л.И. Избранные труды : в 4-х т. М. : Экономика. 2000. Т. 2: На пути к реформе: хозяйственный механизм развитого социалистического общества. Новый тип экономического мышления. Перестройка: пути и проблемы. 2000. 911 с.
7. Столяр В., Васечко Л. Економічний механізм соціального страхування URL: <http://efaculty.kiev.ua/analytics/str/3>
8. Полянский А., Соловьев М. Систематизация механизмов государственного регулирования на рынках недвижимости. Недвижимость и инвестиции. *Правовое регулирование*. 2001. № 4(9). URL: http://dpr.ru/journal/journal_7_4.htm
9. Хозяйственный механизм рыночной экономики URL: <http://geum.ru/book/docum157.htm>
10. Экономический механизм / Словарь терминов. URL: <http://birzhevik.ru/tesaurus/221/12065>
11. Економічна стратегія «Зростання через інвестиції». URL: <https://drive.google.com/file/d/1DmerrNq53rk4PixQRv-STgatC08YgFMW/view>
12. Кириленко О.П., Малиняк Б.С. Теорія і практика бюджетних інвестицій: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 288 с.
13. Іртишева І.О., Крамаренко І.С. Інвестиційна привабливість економіки: міжрегіональні асиметрії. *Регіональна економіка*. 2014. № 2 (72). С. 84-95.

References:

1. Irtysheva I.O., Stegney M.I. and Pauk M.I. (2014). Metodichni pidhody do vyznachennja rivnja investycijnoi' pryvablyvosti galuzi, pidpryjemstva [Methodical approaches to determining the level of investment attractiveness of the industry, enterprise], *Bulletin of KhNAU. Series: Economic Sciences*, no. 5, pp. 15–24.
2. Simkov L.E. and Dalyak L.A. Vplyv investycijnyh procesiv na ekonomichne zrostantnja v Ukraїni. [The impact of investment processes on economic growth in Ukraine], *Scientific Bulletin of the International Humanities University*, available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/18-2016/24.pdf> (Accessed 01 June 2019).
3. Kharazishvili Y.M. and Nazaraga I.M. (2012). Investycii': pidhid do prognozuvannja. [Investment: an approach to forecasting], *Current economic problems*, no. 9 (135), pp. 213-222.

4. Ambrosov V.Ya. and Marenich T.G. (2005). Naukovi polozhennja udoskonalennja ekonomichnogo i gospodars'kogo mehanizmv rozvytku sil'skogo gospodarstva. [Scientific provisions for improving the economic and economic mechanisms of agricultural development]. *Economics of agro-industrial complex*, no. 10, pp. 14.
5. Polozova T.V. and Ovsyuchenko Yu.V. (2005). Sutnist' organizacijno-ekonomichnogo mehanizmu funkcionuvannja pidprijemstv promyslovosti. [The essence of the organizational and economic mechanism of functioning of industrial enterprises]. *ISU Bulletin, Economic Sciences*, no. 1-2, pp. 63-65.
6. Abalkin L.I. (2000). Yzbrannye trudy : v 4-h t. M. : Jekonomyka. 2000 [Selected works: in 4 volumes. M.: Economics. 2000. Vol. 2: On the way to reform: the economic mechanism of a developed socialist society. A new type of economic thinking. Perestroika: ways and problems].
7. Stolyarov V. and Vasechko L. (2018). Jekonomycheskyj mehanyzm socyal'nogo strahovanyja [Economic mechanism of social insurance], available at: <http://efaculty.kiev.ua/analytics/str/3>(Accessed 01 June 2018).
8. Polyansky A. and Solovyov M. (2001). Systematyzacyja mehanyzmov gosudarstvennogo reguljrovanyja na rynkah nedvyzhyhmoty. [Systematization of mechanisms of state regulation in real estate markets]. *Real estate and investments. Legal regulation*. no. 4 (9), available at: http://dpr.ru/journal/journal_7_4.htm(Accessed 01 June 2018).
9. Hozjajstvennyj mehanyzm rynochnoj jekonomyky. [Economic mechanism of the market economy] (2000), available at: <http://geum.ru/book/docum157.htm>(Accessed 01 June 2018).
10. Jekonomycheskyj mehanyzm [Economic mechanism] (2004) / Glossary of terms, available at: <http://birzhevik.ru/tesaurus/221/12065>(Accessed 01 June 2018).
11. Ekonomichna strategija «Zrostantnja cherez investycii» [Economic strategy "Growth through investment"] (2008), available at: <https://drive.google.com/file/d/1DmerrNq53rk4PixQRv-CTgatC08YgFMW/view>(Accessed 01 June 2018).
12. Kirilenko O.P. and Malinyak B.S. (2007). Teorija i praktyka bjudzhetnyh investycij [Theory and practice of budget investments], Ternopil: Economic Thought, Ukraine
13. Irtysheva I.O. and Kramarenko I.S. (2014). Investycijna pryvablyvist' ekonomiky: mizhregional'ni asymetrii' [Investment attractiveness of the economy: interregional asymmetries]. *Regional economy*, no. 2 (72), pp. 84-95.

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ПРЕОДОЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ОГРАНИЧЕНИЙ

Аннотация. Целью статьи является разработка экономического механизма преодоления инвестиционных ограничений. Раскрыта сущность и основные подходы к определению понятия «экономический механизм». Раскрыты инструменты обеспечения роста инвестиций. Определено, что для обеспечения роста инвестиций в национальную экономику Украины важное значение имеет развитие государственно-частного партнерства и концессии. Доказано, что под экономическим механизмом преодоления инвестиционных ограничений предложено понимать систему взаимосвязанных методов воздействия на деятельность субъектов рынка через институциональное и нормативно-правовое обеспечение с помощью экономических инструментов роста инвестиций (капитальные и иностранные инвестиции, государственно-частное партнерство, концессия, гарантии защиты прав собственности и инвестиций, индустриальные парки, программы поддержки малого бизнеса и экспорта) с учетом факторов влияния (спрос, финансовые ресурсы, техническое обеспечение) и контролем за индикаторами легкости ведения бизнеса.

Ключевые слова: национальная экономика, национальное богатство, инвестиционные ограничения, экономический механизм, инструменты роста инвестиций.

ECONOMIC MECHANISM FOR OVERCOMING INVESTMENT LIMITATIONS

Abstract. The purpose of the article is to develop an economic mechanism for overcoming investment restrictions. The essence and main approaches to the definition of the concept of "economic mechanism" are revealed. It is investigated that the study of different approaches to the interpretation of economic mechanisms in the scientific literature gives grounds to argue and opens new areas of research. In particular, in the framework of this study it is interesting to interpret the economic mechanism of overcoming investment restrictions. The tools for ensuring investment growth are revealed. It is determined that the development of public-private partnership and concession is important to ensure the growth of investments in the national economy of Ukraine. It is proved that capital investments from the state budget have an extremely high stabilizing value for the national economy. In addition to the stabilization function, they perform a redistributive function for investment resources and provide the ability to create and restore fixed assets for priority economic activities (supply and recovery function). Budget investments provide for the purchase of fixed assets, their repair, renovation, reconstruction, etc. At the expense of budget investments there is a distribution of capital transfers for the population and business, replenishment of statutory funds of the enterprises and the organizations. It is substantiated that the provision of capital investments at the expense of the state budget should be justified and provide for maximization of economic or social effect. That is why it is necessary to comply with certain requirements for capital investment at the expense of the budget. It is proved that the economic mechanism of overcoming investment restrictions is proposed to understand the system of interrelated methods of influencing the activities of market participants through institutional and regulatory support through economic instruments of investment growth (capital and foreign investment, public-private partnership, concession, guarantees protection of property rights and investments, industrial parks, small business and export support programs) taking into account the factors of influence (demand, financial resources, technical support) and control over indicators of ease of doing business.

Key words: national economy, national wealth, investment restrictions, economic mechanism, investment growth instruments.